

31991L0250

17.5.1991

JURNALUL OFICIAL AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE

L 122/42

DIRECTIVA CONSILIULUI
din 14 mai 1991
privind protecția juridică a programelor pentru calculator
(91/250/CEE)

CONSILIUL COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolul 100a,

având în vedere propunerea Comisiei ⁽¹⁾,

în cooperare cu Parlamentul European ⁽²⁾,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social ⁽³⁾,

întrucât, în prezent, programele pentru calculator nu sunt explicit protejate în toate statele membre prin legislația în vigoare, iar această protecție, acolo unde există, prezintă caracteristici diferite;

întrucât crearea de programe pentru calculator implică utilizarea unor resurse umane, tehnice și financiare considerabile, în timp ce există posibilitatea de a le copia la un cost mult inferior celui pe care îl presupune o concepție autonomă;

întrucât programele pentru calculator joacă un rol din ce în ce mai important în numeroase sectoare industriale, iar tehnologia informatică poate fi așadar considerată ca fiind de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea industrială a Comunității;

întrucât anumite diferențe care caracterizează protecția juridică a programelor pentru calculator acordată prin legislațiile statelor

membre au efecte negative directe asupra funcționării pieței comune în ceea ce privește programele pentru calculator și întrucât aceste diferențe riscă să se accentueze pe măsură ce statele membre adoptă noi legislații în acest domeniu;

întrucât neconcordanțele existente care au astfel de efecte trebuie eliminate și trebuie împiedicată apariția unor noi, în timp ce nu este permisă eliminarea sau împiedicarea apariției celor care nu aduc atingere în mod semnificativ funcționării pieței comune;

întrucât cadrul juridic comunitar privind protecția programelor pentru calculator poate, așadar, într-o primă etapă, să se limiteze la a stabili că statele membre trebuie să acorde protecție în temeiul dreptului de autor programelor pentru calculator ca opere literare și, mai departe, să stabilească beneficiarii și obiectul protecției, drepturile exclusive pe care le pot invoca persoanele protejate pentru a autoriza sau a interzice anumite acte, precum și durata protecției;

întrucât, în înțelesul prezentei directive, noțiunea „program pentru calculator” include programe, indiferent de forma acestora, inclusiv cele care sunt încorporate în hardware; întrucât această noțiune include, de asemenea, lucrările de concepție pregătitoare care au drept scop dezvoltarea unui program, cu condiția ca acestea să fie de natură să permită realizarea unui program pentru calculator într-un stadiu ulterior;

întrucât criteriile aplicate pentru a stabili dacă un program pentru calculator constituie sau nu o operă originală nu trebuie să cuprindă nici o evaluare a calității sau a valorii estetice a programului;

⁽¹⁾ JO C 91, 12.4.1989, p. 4 și
JO C 320, 20.12.1990, p. 22.

⁽²⁾ JO C 231, 17.9.1990, p. 78 și Decizia din 17 aprilie 1991 (nepublicată încă în Jurnalul Oficial).

⁽³⁾ JO C 329, 30.12.1989, p. 4.

întrucât Comunitatea se angajează pe deplin să promoveze standardizarea internațională;

întrucât funcția unui program pentru calculator este de a comunica și a opera cu alte componente ale unui sistem informatic și cu utilizatorii; întrucât, în acest scop, o legătură logică și, dacă este cazul, fizică de interconexiune și interacțiune este necesară pentru a permite deplina funcționare a tuturor elementelor software și hardware cu alte componente software și hardware, precum și cu utilizatorii;

întrucât părțile programului care asigură interconexiunea și interactivitatea între elementele software și hardware sunt cunoscute în general ca „interfețe”;

întrucât interconexiunea și interacțiunea funcțională sunt denumite în general „interoperabilitate”; întrucât această interoperabilitate poate fi definită ca fiind capacitatea de a schimba informații și de a utiliza reciproc informațiile schimbate;

întrucât, pentru evitarea oricărei ambiguități, se impune precizarea că doar expresia unui program pentru calculator este protejată și că ideile și principiile care se află la baza diferitelor elemente ale unui program, inclusiv cele care stau la baza interfețelor sale, nu sunt protejate de dreptul de autor în temeiul prezentei directive;

întrucât, în conformitate cu acest principiu al dreptului de autor, în măsura în care la baza logicii, algoritmilor și limbajelor de programare stau idei și principii, acestea din urmă nu sunt protejate în temeiul prezentei directive;

întrucât, în conformitate cu legislația și jurisprudența statelor membre, precum și cu convențiile internaționale privind dreptul de autor, exprimarea acestor idei și principii trebuie să fie protejată prin dreptul de autor;

întrucât, în înțelesul prezentei directive, „închiriere” înseamnă punerea la dispoziție a unui program pentru calculator sau a unei copii a acestuia în vederea utilizării pe o perioadă limitată și în scopuri lucrative; întrucât acest termen nu include împrumuturile publice, care rămân, în consecință, în afara domeniului de aplicare a prezentei directive;

întrucât drepturile exclusive ale autorului de a împiedica reproducerea neautorizată a operei acestuia trebuie supuse unei excepții limitate în cazul unui program pentru calculator, pentru a permite reproducerea necesară din punct de vedere tehnic utilizării programului de către dobânditorul său legal;

întrucât aceasta înseamnă că actele de încărcare și de rulare necesare utilizării unei copii a programului dobândit legal, precum și corectarea erorilor acestuia, nu pot fi interzise prin contract; întrucât, în absența clauzelor contractuale specifice, inclusiv în cazul vânzării unei copii a programului, orice alt act necesar utilizării copiei unui program poate fi întreprins, în conformitate cu scopul prevăzut, de către un dobânditor legal al acestei copii;

întrucât persoana care se bucură de dreptul de a utiliza un program pentru calculator nu trebuie împiedicată de la realizarea actelor necesare pentru analizarea, studierea sau testarea funcționării programului, cu condiția ca aceste acte să nu aducă atingere drepturilor de autor asupra programului;

întrucât reproducerea, traducerea, adaptarea sau transformarea neautorizată a formei codului în care a fost furnizată copia unui program pentru calculator constituie o atingere a drepturilor exclusive ale autorului;

întrucât, în anumite circumstanțe, reproducerea codului unui program pentru calculator sau a unei traduceri a formei sale în înțelesul articolului 4 literele (a) și (b) se pot dovedi indispensabile pentru obținerea informației necesare interoperabilității unui program creat în mod independent de alte programe;

întrucât trebuie avut în vedere că, numai în aceste împrejurări bine precizate, realizarea unor acte de reproducere și de traducere de către sau în numele unei persoane având dreptul de utilizare a copiei programului este legitimă și conformă bunelor practici și nu este, așadar, considerată necesară autorizarea titularului dreptului de autor;

întrucât unul dintre obiectivele acestei excepții este de a permite interconexiunea tuturor elementelor unui sistem informatic, inclusiv pe cele ale diferiților fabricanți, pentru ca acestea să poată funcționa împreună;

întrucât o astfel de excepție de la drepturile exclusive ale autorului nu poate fi aplicată astfel încât să aducă atingere intereselor legitime ale titularului dreptului sau unei exploatare normale a programului;

întrucât, pentru a menține conformitatea cu dispozițiile Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice, durata protecției trebuie să fie egală cu durata de viață a autorului plus cincizeci de ani începând cu data de 1 ianuarie a anului care urmează după decesul său sau, în cazul unei opere anonime sau publicate sub pseudonim, cincizeci de ani începând cu data de 1 ianuarie a anului care urmează celui în cursul căruia opera a fost publicată pentru prima dată;

întrucât protecția programelor pentru calculator în temeiul legislației privind dreptul de autor nu trebuie să aducă atingere, atunci când este cazul, aplicării altor forme de protecție; întrucât, cu toate acestea, orice clauză contractuală contrară articolului 6 sau excepțiilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) trebuie să fie nulă de drept;

întrucât dispozițiile prezentei directive nu aduc atingere aplicării regulilor de concurență în temeiul articolelor 85 și 86 din tratat, dacă un furnizor care deține o poziție dominantă refuză să pună la dispoziție informațiile necesare pentru interoperabilitate, astfel cum este definită aceasta prin prezenta directivă;

întrucât dispozițiile prezentei directive nu trebuie să aducă atingere cerințelor specifice ale dreptului comunitar deja adoptate în materie de publicare de interfețe în sectorul telecomunicațiilor, sau deciziilor Consiliului privind standardizarea în domeniul tehnologiilor informatice și de telecomunicații;

întrucât prezenta directivă nu aduce atingere derogărilor prevăzute prin legislațiile interne, în aplicarea Convenției de la Berna, privind punctele care nu intră sub incidența prezentei directive,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

Obiectul protecției

(1) În conformitate cu dispozițiile prezentei directive, statele membre protejează programele pentru calculator, prin dreptul de autor, ca fiind opere literare în înțelesul Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice. În înțelesul prezentei directive, noțiunea „program pentru calculator” include materialul de concepție pregătit.

(2) Protecția în conformitate cu prezenta directivă se aplică oricărei forme de exprimare a unui program pentru calculator. Ideile și principiile care se află la baza unui element al oricărui program pentru calculator, inclusiv cele care se află la baza interfețelor sale, nu sunt protejate de dreptul de autor în temeiul prezentei directive.

(3) Un program pentru calculator este protejat dacă este original, în înțelesul în care acesta reprezintă o creație intelectuală proprie autorului. Nici un alt criteriu nu se aplică pentru a stabili dacă acesta poate beneficia de protecție.

Articolul 2

Calitatea de autor al programului

(1) Autorul unui program pentru calculator este persoana fizică sau grupul de persoane fizice care au creat programul sau, dacă legislația statului membru în cauză permite acest lucru, persoana juridică desemnată de legislația respectivă ca fiind titularul dreptului. Dacă operele colective sunt recunoscute de legislația unui stat membru, persoana care, conform legislației statului membru respectiv, a creat opera este considerată a fi autorul.

(2) În cazul unui program pentru calculator creat în comun de un grup de persoane fizice, drepturile exclusive sunt deținute în comun de aceste persoane.

(3) Dacă un program pentru calculator este creat de un salariat în exercițiul atribuțiilor de serviciu sau în conformitate cu instrucțiunile angajatorului său, numai angajatorul este abilitat să-și

exercite toate drepturile patrimoniale aferente programului pentru calculator astfel creat, cu excepția unor clauze contractuale contrare.

Articolul 3

Beneficiarii protecției

Protecția este acordată tuturor persoanelor fizice sau juridice care pot beneficia de protecție în temeiul legislației interne privind drepturile de autor care se aplică operelor literare.

Articolul 4

Acte restricționate

Sub rezerva articolelor 5 și 6, drepturile exclusive ale titularului în înțelesul articolului 2 cuprind dreptul de a efectua sau de a autoriza:

- (a) reproducerea permanentă sau provizorie a unui program pentru calculator, în totalitate sau parțial, prin orice mijloc și sub orice formă. În măsura în care încărcarea, prezentarea, rularea, transmiterea sau stocarea programului pentru calculator necesită o astfel de reproducere a programului, aceste acte de reproducere sunt supuse autorizării de către titularul dreptului;
- (b) traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare a programului pentru calculator și reproducerea rezultatelor acestor acte, fără a aduce atingere drepturilor persoanei care transformă programul pentru calculator;
- (c) orice formă de distribuție publică, inclusiv închirierea originalului sau a copiilor unui program pentru calculator. Prima vânzare a copiei unui program pentru calculator în cadrul Comunității de către titularul dreptului sau cu consimțământul acestuia epuizează dreptul de distribuție a acestei copii în Comunitate, cu excepția dreptului de a controla închirierile ulterioare ale programului pentru calculator sau ale unei copii a acestuia.

Articolul 5

Excepții de la actele restricționate

(1) În absența unor clauze contractuale speciale, nu necesită autorizarea de către titular actele prevăzute la articolul 4 literele (a) și (b), în cazul în care aceste acte sunt necesare pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul pentru calculator conform destinației sale, inclusiv pentru a corecta erorile.

(2) Realizarea unei copii de rezervă de către o persoană care are dreptul de utilizare a programului pentru calculator nu poate fi împiedicată prin contract, în măsura în care aceasta este necesară pentru utilizarea respectivă.

(3) Persoana care are dreptul să utilizeze o copie a unui program pentru calculator poate, fără autorizarea titularului dreptului, să analizeze, să studieze sau să testeze funcționarea programului în vederea identificării ideilor și principiilor care stau la baza oricărui element al programului, atunci când efectuează oricare dintre actele de încărcare, prezentare, rulare, transmitere sau stocare a programului pentru calculator pe care aceasta are dreptul să îl realizeze.

Articolul 6

Decompilare

(1) Autorizarea de către titular nu este necesară atunci când reproducerea codului și traducerea formei acestui cod în înțelesul articolului 4 literele (a) și (b) este indispensabilă pentru obținerea informațiilor necesare interoperabilității unui program pentru calculator creat în mod independent de alte programe și sub rezerva ca următoarele condiții să fie îndeplinite:

- (a) aceste acte sunt realizate de beneficiarul licenței sau de o altă persoană care are dreptul de utilizare a copiei unui program sau în numele acestora de către o persoană autorizată în acest scop;
 - (b) informațiile necesare pentru realizarea interoperabilității nu au fost anterior puse, în mod simplu și rapid, la dispoziția persoanelor menționate la litera (a);
 - (c) aceste acte sunt limitate la părți din programul original, necesare pentru realizarea acestei interoperabilități.
- (2) Dispozițiile alineatului (1) nu permit ca informațiile obținute în temeiul aplicării sale:
- (a) să fie utilizate în alte scopuri decât realizarea interoperabilității programului pentru calculator creat în mod independent;
 - (b) să fie comunicate unor terți, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește necesar interoperabilității programului pentru calculator creat în mod independent;
 - (c) să fie utilizate pentru dezvoltarea, producerea sau comercializarea unui program pentru calculator a cărui expresie este în mod fundamental similară sau pentru orice alt act care încalcă dreptul de autor.

(3) În conformitate cu dispozițiile Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice, prezentul articol nu poate fi interpretat astfel încât să permită aplicarea sa într-un mod care aduce atingere în mod nejustificat intereselor legitime ale titularului dreptului sau exploatarea normală a programului pentru calculator.

Articolul 7

Măsuri speciale de protecție

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolelor 4, 5 și 6, statele membre iau, în conformitate cu legislațiile lor interne, măsuri adecvate împotriva persoanelor care săvârșesc unul din actele enumerate la literele (a), (b) și (c) de mai jos:

- (a) punerea în circulație a copiei unui program pentru calculator cunoscând sau având motive întemeiate să cunoască că este contrafăcută;
- (b) deținerea în scopuri comerciale a copiei unui program pentru calculator cunoscând sau având motive întemeiate să cunoască că este contrafăcută;
- (c) punerea în circulație sau deținerea în scopuri comerciale a oricărui mijloc având drept unic scop facilitarea eliminării neautorizate sau neutralizarea oricărui dispozitiv tehnic care poate fi instalat pentru protejarea unui program pentru calculator.

(2) Orice copie contrafăcută a unui program pentru calculator poate fi confiscată în conformitate cu legislația statului membru respectiv.

(3) Statele membre pot să prevadă confiscarea oricăror mijloace menționate la alineatul (1) litera (c).

Articolul 8

Durata protecției

(1) Protecția este acordată pe durata vieții autorului și cincizeci de ani după decesul acestuia sau după decesul ultimului autor supraviețuitor; dacă programul pentru calculator este o operă anonimă sau publicată sub un pseudonim sau dacă o persoană juridică este considerată de legislația internă ca autor în temeiul articolului 2 alineatul (1), durata protecției este de cincizeci de ani începând cu data la care programul pentru calculator este adus la cunoștința publicului în mod legal pentru prima dată. Durata protecției este calculată începând cu data de 1 ianuarie a anului care urmează după evenimentele menționate anterior.

(2) Statele membre care aplică deja o durată de protecție mai lungă decât cea prevăzută la alineatul (1) sunt autorizate să mențină durata lor actuală până în momentul în care durata de protecție pentru operele protejate va fi armonizată de dreptul comunitar într-un mod mai general.

Articolul 9

Menținerea altor dispoziții juridice

(1) Dispozițiile prezentei directive nu aduc atingere celorlalte dispoziții juridice, cum ar fi mai ales cele privind brevetele, mărcile, concurența neloială, secretul comercial, protecția semiconductoarelor sau dreptul contractual. Orice clauză contractuală contrară articolului 6 sau contrară excepțiilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) este nulă de drept.

(2) Dispozițiile prezentei directive se aplică în egală măsură programelor pentru calculator create înainte de 1 ianuarie 1993, fără a aduce atingere actelor încheiate și drepturilor dobândite înainte de această dată.

Articolul 10

Dispoziții finale

(1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive înainte de 1 ianuarie 1993.

Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

(2) Comisiei îi sunt comunicate de statele membre textele dispozițiilor de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 11

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 14 mai 1991.

Pentru Consiliu

Președintele

J. F. POOS